

Zadeva C-419/20

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

8. september 2020

Predložitveno sodišče:

Finanzgericht Hamburg (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

1. september 2020

Tožeča stranka:

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG

Tožena stranka:

Hauptzollamt Hamburg

[...] (ni prevedeno)

Finanzgericht Hamburg (finančno sodišče v Hamburgu, Nemčija)

Sklep

v sporu

F. REYHER Nchfg. GmbH & Co. KG

[...] (ni prevedeno),

[...] (ni prevedeno) Hamburg

– tožeča stranka –

[...] (ni prevedeno)

p r o t i

Hauptzollamt Hamburg (glavni carinski urad Hamburg, Nemčija)

[...] (ni prevedeno) Hamburg

– tožena stranka –

z a r a d i plačila obresti

je skupni senat Finanzgericht Hamburg für die Länder Freie und Hansestadt Hamburg, Niedersachsen und Schleswig-Holstein (finančno sodišče v Hamburgu za zvezne dežele Freie und Hansestadt Hamburg, Niedersachsen in Schleswig-Holstein), četrti senat, 1. septembra 2020 [...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno)

sklenil:

- I. Postopek se do odločitve Sodišča Evropske unije prekine.
- II. Sodišču Evropske unije se v predhodno odločanje predloži to vprašanje glede razlage aktov institucij Unije:

Ali je kršitev prava Unije kot pogoj za pravico do obresti na podlagi prava Unije, ki jo je razvilo Sodišče Evropske unije, podana tudi, če organ države članice naloži dajatev na podlagi prava Unije, sodišče države članice pa pozneje ugotovi, da dejanski pogoji za naložitev dajatve niso izpolnjeni?

[...] (ni prevedeno)

Dejansko stanje:

- 1 Predmet spora med strankama je plačilo obresti za nezakonito naložene protidampinške dajatve, ki so bile po pravnomočni sodbi Finanzgericht Hamburg (finančno sodišče v Hamburgu) povrnjene.
- 2 Tožeča stranka je v letih 2010 in 2011 uvažala pritrtilne elemente od podjetja s sedežem v Indoneziji, ki je hčerinsko podjetje velikega kitajskega proizvajalca pritrtilnih elementov. Uvoz nekaterih pritrtilnih elementov iz železa ali jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske je bil na podlagi Uredbe (ES) št. 91/2009¹ predmet protidampinške dajatve. Ker je toženi glavni carinski urad na podlagi preiskav Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF) zavzel stališče, da je bilo poreklo pritrtilnih elementov, ki jih je uvažala tožeča stranka, v Ljudski republiki Kitajski, je tožeči stranki z več odločbami iz leta 2013 naknadno naložil protidampinško dajatev, ki jo je tožeča stranka nato plačala.
- 3 Finanzgericht Hamburg (finančno sodišče v Hamburgu) je s sodbo z dne 3. aprila 2019 [...] (ni prevedeno) ugodilo tožbi tožeče stranke in protidampinške dajatve,

¹ Uredba Sveta (ES) št. 91/2009 z dne 26. januarja 2009 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz nekaterih pritrtilnih elementov iz železa ali jekla s poreklom iz Ljudske republike Kitajske (UL 2009, L 29, str. 1).

ki so ji bile naložene, razveljavilo z obrazložitvijo, da toženi glavni carinski urad, na katerem je dokazno breme, ni dokazal, da je bilo poreklo uvoženih pritrilnih elementov v Ljudski republiki Kitajski; sodba z dne 3. aprila 2019 je pravnomočna.

- 4 Toženi glavni carinski urad je plačane protidampinške dajatve tožeči stranki povrnil maja 2019; zahtevek tožeče stranke za plačilo obresti od plačanih protidampinških dajatev za obdobje od plačila do vračila pa je zavrnil.
- 5 Tožeča stranka je po neuspešnem postopku s pritožbo 10. februarja 2020 vložila tožbo. Meni, da je do obresti, ki jih uveljavlja, upravičena na podlagi sodne prakse Sodišča Evropske unije (sodba Sodišča Evropske unije z dne 18. januarja 2017, Wortmann, C-365/15). Sodišče naj bi presodilo, da, če se uvozne dajatve, vključno s protidampinškimi dajatvami, poberejo v nasprotju s pravom Unije, ima zadevni subjekt, ki je plačal zadevne dajatve, pravico pridobiti ne le povračilo pobranih zneskov, ampak tudi obresti na te zneske, od dneva njihovega plačila. Ta pravica do obresti na podlagi prava Unije naj ne bi obstajala samo v položajih, v katerih je Sodišče Evropske unije razglasilo uredbo o protidampinških dajatvah, ki je bila podlaga za naknadno naložitev protidampinških dajatev, za neveljavno. Uvozne dajatve naj bi se v nasprotju s pravom Unije in sicer tako, da naj bi bilo treba plačati obresti na te zneske, pobirale tudi, če nezakonnost naložitve dajatev – kot v obravnavanem primeru – izhaja iz sodne presoje posamičnega primera. Odločilno za obveznost plačila obresti naj bi bilo le, da so bile od zadevnega subjekta dajatve nazadnje pobrane neupravičeno.
- 6 Toženi glavni carinski urad tožbi ugovarja predvsem s tem, da v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije obveznost plačila obresti obstaja samo, če je treba dajatve povrniti zaradi uredbe o protidampinških dajatvah, ki jo je Sodišče razglasilo za neveljavno ali nično. V obravnavanem primeru naj ne bi šlo za tak položaj. Uporaba nacionalnih določb o plačilu obresti – na primer člena 236 AO o postopkovnih obrestih – naj bi bila glede na jasno določbo člena 116(6) carinskega zakonika Unije izključena.

Obrazložitev:

- 7 [...] (ni prevedeno)
- 8 Senat je prekinil postopek [...] (ni prevedeno) in Sodišču Evropske unije (Sodišče) v skladu s členom 267, drugi odstavek, Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) v predhodno odločanje predložil vprašanje, navedeno v izreku), ker je pravna presoja obravnavanega primera vprašljiva.

I. Pravni okvir

- 9 Za rešitev spora so upoštevne te določbe:

1. Nacionalne določbe

- 10 Abgabenordnung (davčni zakonik, v nadaljevanju: AO), kakor je bil objavljen 1. oktobra 2002 (Bundesgesetzblatt I, str. 3866):

Člen 1 Področje uporabe

1. Ta zakon velja za vse davke, vključno s povračili davka, ki jih urejajo zvezni zakoni ali pravo Evropske unije, če z njimi upravljajo zvezni ali deželni finančni organi. Ta zakon se uporablja samo v skladu s pravom Evropske unije.

[...]

3. Za akcesorne davčne obveznosti se brez poseganja v pravo Evropske unije smiselno uporabljajo določbe tega zakona [...]

Člen 3 Davki, akcesorne davčne obveznosti

1. Davki so denarne dajatve, ki niso plačilo za posebno dajatev in ki jih javnopravna skupnost za ustvarjanje prihodkov naloži vsem, pri katerih je podan položaj, za katerega zakon določa obveznost plačila; ustvarjanje prihodkov je lahko stranski namen.

[...]

3. Uvozne in izvozne dajatve v smislu člena 5(20) in (21) carinskega zakonika Unije so davki v smislu tega zakona [...]

4. Akcesorne davčne obveznosti so [...] obresti na podlagi členov od 233 do 237, [...] obresti na uvozne in izvozne dajatve v smislu člena 5(20) in (21) carinskega zakonika Unije [...]

Člen 37 Zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja

1. Zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja so zahtevki za plačilo davka, zahtevki za povračilo davka, odškodninski zahtevki, zahtevki za plačilo akcesorne davčne obveznosti, povračilni zahtevki v skladu z odstavkom 2 in povračilni zahtevki, ki so urejeni v posameznih davčnih zakonih.

2. Če je davek, povračilo davka, odškodnina ali akcesorna davčna obveznost plačana ali povrnjena brez pravne podlage, lahko tisti, na račun katerega je bilo izvedeno plačilo, pri prejemniku plačila uveljavlja zahtevki za vračilo plačanega ali vrnjenega zneska [...]

Člen 233 Načelo

Zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja (člen 37) se obrestujejo samo, če je to zakonsko določeno [...]

Člen 236 Postopkovne obresti na zneske povračil

1. Če se s pravnomočno sodno odločbo ali na podlagi take odločbe odmerjen davek zmanjša ali se odobri vračilo davka, se znesek, ki ga je treba plačati ali povrniti, ob upoštevanju odstavka 3, obrestuje od dneva litispendence do datuma izplačila [...]

2. Določbe prava Unije

- 11 (a) **Carinski zakonik (CZ)**: Uredba Sveta št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307, kakor je bila spremenjena):

Člen 241

Če carinski organi povrnejo zneske uvoznih ali izvoznih dajatev in morebiti pri plačilu teh dajatev pobrane kreditne ali zamudne obresti, ti organi za to ne plačajo nobenih obresti. Obresti pa je treba plačati, če:

- se odločba, s katero se ugotovi zahtevku za povračilo, ne izvrši v roku treh mesecev po njenem sprejetju,
- to predvidevajo nacionalne določbe.

[...]

- 12 (b) **Carinski zakonik Unije (CZU)**: Uredba (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije (UL 2013, L 269, str. 1, kakor je bila spremenjena):

Člen 116

1. Pod pogoji, ki jih določa ta oddelek, se zneski uvozne ali izvozne dajatve povrnejo ali odpustijo zaradi:

[...]

- (a) previsoko obračunanih zneskov uvozne ali izvozne dajatve,

[...]

6. Povračilo ne pomeni, da morajo zadevni carinski organi plačati obresti.

[...]

II. Upoštevnost vprašanja za predhodno odločanje za odločitev v sporu

- 13 Odločujoči senat meni, da ob upoštevanju prava Unije ni vprašljivo, da lahko tožeča stranka na podlagi nacionalne določbe člena 236(1), prvi stavek, AO zahteva vsaj postopkovne obresti. Toženi glavni carinski urad je tožeči stranki na podlagi pravnomočne odločbe odločujočega senata z dne 3. aprila 2019 [...] (ni prevedeno) maja 2019 povrnil plačano protidampinško dajatev; pogoji člena 236(1), prvi stavek, AO so v obravnavanem sporu izpolnjeni. Odločujoči senat tudi nima razumnega dvoma glede tega, da člen 116(6) carinskega zakonika Unije, v skladu s katerim – z odstopanjem od dosedanje ureditve člena 241, prvi pododstavek, drugi stavek, carinskega zakonika – zadevnim carinskim organom v primeru povračila ni treba plačati obresti, ne izključuje možnosti uporabe določbe člena 236(1), prvi stavek, AO.
- 14 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije se postopkovna pravila načeloma uporabljajo za vse spore, ki potekajo, ko ta pravila začnejo veljati, drugače kot pri pravilih materialnega prava, ki se načeloma ne uporabljajo za položaje, ki so nastali pred začetkom njihove veljavnosti (glej sodbo Sodišča z dne 23. februarja 2006, Molenbergnatie, C-201/04, točka 1). To je lahko izjemoma drugače le, če na primer iz besedila, ciljev ali iz sistematike zadevnega pravila materialnega prava Unije jasno izhaja, da mu je treba pripisati tak retroaktivni učinek (glej sodbo Sodišča z dne 19. marca 2009, Mitsui Co. Deutschland, C-256/07, točka 32). Določba člena 116(6) carinskega zakonika Unije je pravilo materialnega prava, ki sicer vsebuje tudi postopkovna pravila (na primer roke), ki pa v obravnavanem primeru niso upoštevna za rešitev spora, ker je predmet spora med udeleženci le, ali je zahtevek za obresti, ki ga uveljavlja tožeča stranka, na podlagi člena 116(6), prvi pododstavek, carinskega zakonika Unije izključen. Ker niti iz besedila člena 116 carinskega zakonika Unije niti iz uvodnih izjav Uredbe (EU) št. 952/2013 ni razvidno, da je treba členu 116(6), prvi pododstavek, carinskega zakonika Unije v nasprotju z določbo člena 288(2) v povezavi z (1) carinskega zakonika Unije pripisati retroaktivni učinek, se pravilo materialnega prava člena 116(6), prvi pododstavek, carinskega zakonika Unije uporablja šele za carinske dolgove, ki so nastali od 1. maja 2016 [...] (ni prevedeno). Za carinske dolgove, ki so – kot v obravnavanem primeru – nastali pred začetkom veljavnosti carinskega zakonika Unije – in sicer leta 2013 – še nespremenjeno veljajo pravila materialnega prava carinskega zakonika in s tem tudi člen 241, prvi pododstavek, drugi stavek, druga alineja, CZ, v skladu s katerim je treba plačati obresti, če to predvidevajo nacionalne določbe.
- 15 Ob upoštevanju prava Unije pa je vprašljivo, ali lahko tožeča stranka zahteva obresti tudi za obdobje od plačila protidampinške dajatve, ki jo je nezakonito odmeril toženi glavni carinski urad. Za tak zahtevek za obresti v nacionalnem pravu ni pravne podlage. Uspeh tožbe, ki jo je vložila tožeča stranka, pa je odvisen od tega, ali se lahko pri uveljavljanju zahtevka za obresti sklicuje na pravico do obresti na podlagi prava Unije, ki jo je razvilo Sodišče Evropske unije. Vendar je odločujoči senat v dvomih glede tega, ali so pogoji za pravico do obresti, ki jo je Sodišče Evropske unije izpeljalo iz načela učinkovitosti, ki velja v

prava Unije, izpolnjeni tudi v položaju, kot je obravnavani, v katerem je organ države članice dajatev odmeril ob uporabi prava Unije, ker je bil prepričan, da so pogoji za naložitev dajatve v skladu s pravom (Unije) izpolnjeni, pozneje pa je sodišče države članice ugotovilo, da dejanski pogoji za naložitev dajatve niso dokazani in je bila dajatev zato pobrana ob kršitvi prava Unije.

III. Pravni preudarki senata

- 16 Sodišče Evropske unije je nazadnje s sodbo z dne 18. januarja 2017 (Wortmann, C-365/15, izrek) razsodilo, da, če se dajatve poberejo v nasprotju s pravom Unije, obstaja obveznost držav članic, ki izhaja iz prava Unije, da subjektom, ki imajo pravico do povračila, plača pripadajoče obresti, ki tečejo od dneva, ko so ti subjekti plačali povrnjene dajatve. Ta razsodba Sodišča sledi številnim odločitvam, v katerih je Sodišče državam članicam na podlagi prava Unije naložilo, naj upravičenim subjektom povrnejo ne le dajatve, ki so jih pobrale, s tem da so kršile pravo Unije, ampak tudi izgube, nastale zaradi nedostopnosti denarnih zneskov (glej sodbi Sodišča z dne 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, združene zadeve C-113/10, C-147/10 in C-234/10, točka 65, in z dne 18. aprila 2013, Irimie, C-565/11, točka 28). Tem sodbam Sodišča je skupno, da je Sodišče nacionalno pravno podlago oziroma pravno podlago prava Unije za obveznost plačila dajatve zaradi kršitve prava Unije razglasilo za neveljavno ali nično; vračilo dajatve je v vseh primerih temeljilo na napaki pri sprejemanju zakonodaje.
- 17 Sodišče je v zadevi Zuckerfabrik Jülich (združene zadeve C-113/10, C-147/10 in C-234/10) Uredbo št. 1193/2009², ki je bila pravna podlaga za pobrano proizvodno dajatev za sladkor, zaradi kršitve prava Unije razglasilo za nično in ugotovilo, da so stranke, ki so upravičene do nadomestila za neupravičeno plačane zneske iz naslova proizvodnih dajatev za sektor sladkorja, določenih na podlagi neveljavne uredbe, upravičene tudi do nakazila ustreznih obresti (točka 3).
- 18 Sodišče je v zadevi Irimie (C-565/11), potem ko je drug senat Sodišča ugotovil, da je okoljska dajatev, ki jo je naložila država članica, v nasprotju s členom 110 PDEU (sodba z dne 7. aprila 2011, Tatu, C-402/09), ob sklicevanju na sodbo Zuckerfabrik Jülich potrdilo, da obveznost držav članic, da vrnejo zneske dajatve, pobrane v nasprotju s pravom Unije, skupaj z obrestmi, izhaja iz prava Unije (točka 22), pri čemer je treba obresti načeloma plačati za obdobje med plačilom zadevne dajatve, ki ni bila dolgovana, in vračilom te dajatve (točka 28).
- 19 Pred izdajo najnovejše sodbe Sodišča v zadevi Wortmann je potekal postopek, v katerem je Sodišče Uredbo št. 1472/2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve za nekatere izdelke s poreklom iz Ljudske republike Kitajske razglasilo za nično (sodba z dne 2. februarja 2012, Brosmann Footwear, C-249/10 P). Sodišče je nato v zadevi Wortmann, kot je bilo že navedeno, razsodilo, da v primeru, v

² Uredba (ES) št. 1193/2009 z dne 3. novembra 2009, UL 2009, L 321, str. 1.

katerem se uvozne dajatve poberejo v nasprotju s pravom Unije, obstaja obveznost držav članic, ki izhaja iz prava Unije, da za povrnjene uvozne dajatve plačajo pripadajoče obresti, ki tečejo od dneva, ko so bile te dajatve plačane (izrek).

- 20 Sodna praksa Sodišča, v skladu s katero za države članice velja obveznost, da morajo dajatve, ki so jih pobrale v nasprotju s pravom Unije, povrniti skupaj z obrestmi, verjetno temelji na premisleku, da učinki aktov Unije oziroma držav članic, če jih Sodišče zaradi kršitve prava Unije razglasi za neveljavne ali nične, načeloma ne morejo obstati (argument *a contrario* člen 264, drugi odstavek, PDEU). Zaradi tega preudarka imajo upravičeni subjekti pravico do vračila ne le neupravičeno obračunanih dajatev, ampak tudi zneskov, ki so bili tej državi članici plačani ali jih je zadržala in so neposredno povezani s temi dajatvami, kar zajema tudi izgube, nastale zaradi nedostopnosti denarnih zneskov (glej sodbo Sodišča z dne 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, združene zadeve C-113/10, C-147/10 in C-234/10, točka 65; v tem smislu že sodba Sodišča z dne 12. decembra 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, točka 205). Le tako se namreč verjetno ponovno vzpostavi položaj, ki bi moral nastati, če ne bi prišlo do izvršitve uredbe Unije, ki je bila pozneje razglašena za neveljavno ali nično, oziroma do izvajanja davčnega zakona države članice, ki ni skladen s pravom Unije (v zvezi s tem glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Camposa Sanchez-Bordone, C-365/15, točka 66).
- 21 Obravnavani položaj se verjetno občutno razlikuje od zgoraj opisanega položaja. Sicer vidik nadomestila premoženjske škode, ki jo je posameznik utrpel zaradi nedostopnosti denarnih zneskov, ki ga poudarja Sodišče (glej sodbi Sodišča z dne 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, združene zadeve C-113/10, C-147/10 in C-234/10, točka 65, in z dne 18. aprila 2013, Irimie, C-565/11, točka 21), verjetno enako velja za položaje, v katerih se posamezniku nezakonito naložijo dajatve, ker pogoji za naložitev dajatev na podlagi prava (Unije) niso izpolnjeni. Z vidika zavezanca za plačilo dajatev je verjetno vseeno, ali je ta dajatve plačal na podlagi uredbe ali določbe, ki je v nasprotju s pravom Unije, ali pa – kot v obravnavanem primeru – na podlagi odločbe carinskega organa, ki je glede na pravo (Unije) preprosto nezakonita, ker je napačna. V obeh različnih položajih posameznik nima na voljo pobranega denarnega zneska, ki bi ga lahko prosto uporabljal, če bi carinski organi spoštovali pravo Unije. Vendar po mnenju senata verjetno ni vseeno, ali je Sodišče pravno podlago za naložitev dajatev razglasilo za nično ali neveljavno ali pa je subjektom povračilni zahtevek nastal zato, ker je organ države članice v posamičnem primeru zaradi nepravilne presoje položaja napačno uporabil upoštevno in veljavno pravo Unije. V zadnjem primeru gre verjetno le za popravek posamične odločbe, za katerega v glavnem veljajo pravila posamezne države članice, medtem ko je treba v primeru uredbe ali določbe, ki jo Sodišče razglasi za neveljavno ali nično, ponovno vzpostaviti polni učinek prava Unije.
- 22 Vendar je Sodišče v zadevi Littlewoods Retail in drugi (sodba z dne 19. julija 2012, C-591/10), ki se je nanašala na primer, v katerem je davčni zavezanec plačal previsok znesek davka na dodano vrednost, ki ga je država članica pobrala v nasprotju z zahtevami določb prava Unije o DDV, prav tako presodilo, da za

države članice velja obveznost, da vrnejo zneske davka, pobranega v nasprotju s pravom Unije, skupaj z obrestmi (točka 26). V postopku v glavni stvari v zadevi Littlewoods Retail in drugi kršitev prava Unije ni temeljila niti na določbi nacionalnega prava niti prava Unije, ki bi jo Sodišče pozneje razglasilo za neveljavno ali nično. Kršitev prava Unije je temeljila na davčni osnovi, ki je bila zmotno previsoka (glej sklepne predloge generalne pravobranilke V. Trstenjak z dne 12. januarja 2012 v zadevi C-591/10, točka 6) in je tudi ni ugotovilo Sodišče, ampak je temeljila zgolj na ugotovitvah organa oziroma sodišča države članice. Poleg tega je Sodišče v zadevi Wortmann poudarilo, da „mora nacionalno sodišče“ preveriti, ali so bile dajatve pobrane v nasprotju s pravom Unije (glej sodbo z dne 18. januarja 2017, Wortmann, C-365/15, točka 39). Tudi ta izrek bi bil lahko argument za to, da je kršitev prava Unije kot pogoj za pravico do obresti na podlagi prava Unije, ki jo je razvilo Sodišče, podana tudi, če organ države članice naloži dajatev v nasprotju s pravno veljavnimi določbami prava Unije, nacionalno sodišče pa ugotovi to kršitev prava Unije.

- 23 Senat je glede na zgoraj predstavljene dvome v zvezi z razlago upoštevne prava Unije sklenil, da bo Sodišču Evropske unije v predhodno odločanje predložil vprašanje, navedeno v izreku.

[...] (ni prevedeno)

DELOVNI DOKUMENT